

ŻOŁNIERZE WOP W OBLICZU „USTAW DEZUBEKIZACYJNYCH”

Akty prawne i opracowania:

1. **Zarządzenie nr 0112/72 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 11 października 1972 r.** w zakresie działania Dowództwa WOP – na okoliczność zadań jakie należały do Zarządu Zwiadu.
2. **Wytyczne Szefa Zarządu Zwiadu WOP** o zakresie działania operacyjnego organów zwiadu brygad WOP, GPK i lądowych strażnic kadrowych oraz uprawnień przełożonych operacyjnych - stanowiące **załącznik do zarządzenia dowódcy WOP nr 071 z dnia 15 grudnia 1984 r.** – na okoliczność, kto i na jakich warunkach mógł wykonywać działania operacyjne,
3. **Zarządzenie Dowódcy WOP nr 058/ZW z dnia 10 października 1978 r.**, w sprawie wprowadzenia do użytku służbowego Wytycznych Szefa Zarządu Zwiadu WOP dotyczących zakresu działania operacyjnego Wydziałów II Brygad, GPK i strażnic lądowych - na okoliczność zakresu działań operacyjnych prowadzonych przez GPK,
4. **Zarządzenie Ministra Obrony Narodowej nr 23/MON z dnia 4 lutego 1976 r.** w sprawie zatwierdzenia i wprowadzenia do użytku służbowego wykazu specjalności wojskowych żołnierzy Sił Zbrojnych PRL (w Zwiadzie WOP od dnia 1 stycznia 1978 r.).
5. **Opracowanie Andrzeja Budzyńskiego i Jerzego Jankowskiego „Co zrobić z błędami informacyjnymi IPN?”.**
6. **Ustawa z dnia 18 lutego 1994 r.** o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (tj. Dz.U. z 2019 r. poz. 288) zwana dalej ustawą o zaopatrzeniu emerytalnym.

Do przygotowania niniejszego podsumowania, będącego faktycznie jedynie uporządkowaniem i usystematyzowaniem szeregu informacji dotyczących przebiegu służby funkcjonariuszy WOP/SG zamieszczonych już na stronach internetowych, a dotyczących okresów zakwalifikowanych przez ustawę o zaopatrzeniu emerytalnym, jako okresy służby na rzecz totalitarnego państwa, skłoniło mnie podjęcie przez kilka Sądów Okręgowych w Polsce w tym przez Sąd w Częstochowie, Piotrkowie Trybunalskim, Poznaniu czy Lublinie, decyzji o rozpatrywaniu spraw odwołań na decyzje ZER MSWiA pomimo, oczekiwania na rozpatrzenie pytań prawnych przez Trybunał Konstytucyjny dotyczących konstytucyjności przepisów stanowiących podstawę prawną do wydania zaskarżonych decyzji, w tym art. 15 c , art. 22a i 24 a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym. Wprawdzie dotychczas sprawy te nie dotyczyły stricte funkcjonariuszy WOP-u niemniej jednak mając na względzie, to, że coraz więcej spraw trafia obecnie na wokandy Sądów Okręgowych koniecznym stało się przygotowanie swego rodzaju informatora, szczególnie dla tych Odwołujących się z WOP-u, którzy działają dotychczas samodzielnie bez pomocy pełnomocników profesjonalnych, a ich sprawy w najbliższym czasie mogą zostać wyznaczone do rozpoznania.

Dla przypomnienia, art. 13 b ust. 1 pkt. 5 lit. b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym (nowelizacja z dnia 16 grudnia 2016 r.) objął swoim działaniem między innymi grupę emerytowanych funkcjonariuszy WOP/SG kwalifikując ich służbę, jako służbę w formacji wypełniającej zadania wywiadowcze i kontrwywiadowcze nazwanej przez ustawodawcę Zwiadem Wojsk Ochrony Pogranicza. Powszechnie wiadomo, że

Wojska Ochrony Pogranicza były formacją powołaną do ochrony granicy państwowej, które to zadanie realizowali bezpośrednio żołnierze strażnic. Strażnice ochraniające granice nie były strukturami jednolitymi. W WOP oprócz żołnierzy zawodowych służbę wojskowa odbywali także żołnierze służby zasadniczej. Stąd strażnice których etat przewidywał tylko stanowiska dla żołnierzy zawodowych nazwano strażnicami „kadrowymi”, a strażnice składające się zarówno z poborowych jak i zawodowych żołnierzy - „rozwinętymi”. Powyższe rozróżnienie, jak zostanie to poniżej omówione, ma istotne znaczenie dla oceny kwalifikacji poszczególnych strażnic w kontekście art. 13 b ustawy emerytalnej, a zatem i zastosowania do odwołujących przepisów art. 15 c, 22 a i 24 a ustawy emerytalnej.

Stan spraw ...

Aktualnie, na skutek złożenia odwołań od decyzji ZER MSWiA wszystkie sprawy zostały przekazane do Sądu Okręgowego w Warszawie – XIII Wydział Ubezpieczeń. W części spraw, w szczególności tych które dotyczą odwołujących się zamieszkałych poza województwem mazowieckim, Sąd Okręgowy w Warszawie, chcąc uniknąć zarzutu przewlekłości postępowania, wystąpił z wnioskami do Sądu Apelacyjnego w Warszawie o przekazanie tych spraw, właściwym ze względu na miejsce zamieszkania odwołujących, Sądom Okręgowym. Sąd Apelacyjny w Warszawie w przypadku kilku tysięcy spraw w drodze postanowienia, które było doręczone odwołującym się dokonał takiego przekazania. Dzięki temu szereg spraw trafił do Sądów Okręgowych poza Warszawę i jak powszechnie wiadomo, niektóre z nich podjęły się rozpoznawania ich, mimo braku rozpoznania pytań prawnych skierowanych do Trybunału Konstytucyjnego, o czy była już mowa na wstępie.

W tej sytuacji nie wykluczone jest, że i sprawy pograniczników staną się niebawem przedmiotem rozpoznania. Warto zatem, już teraz przygotować się merytorycznie do udziału w postępowaniu, co dotyczy szczególnie osób samodzielnie występujących w swoich sprawach.

Na co należy zwrócić szczególną uwagę ...

Informacja z IPN-u potwierdzająca przebieg służby – to dokument urzędowy w oparciu o który ZER MSWiA wydał zaskarżoną decyzję, nie weryfikując niestety, w toku postępowania poprzedzającego wydanie decyzji, treści tego dokumentu. Zatem istotnym jest pozyskanie informacji IPN-u bezpośrednio z ZER MSWiA albowiem IPN nie wydaje przedmiotowych informacji zainteresowanym, a jedynie przesyła je do organu emerytalno-rentowego. Następnie należy zweryfikować przedmiotowe zaświadczenie z aktami osobowymi, o które warto wystąpić, jeśli jeszcze ktoś tego nie uczynił, do IPN-u (formularze na stronie internetowej Instytutu), w szczególności w zakresie przebiegu służby, w tym co do okresu zakwalifikowanego jako służba na rzecz „państwa totalitarnego”. W przypadku rozbieżności konieczne jest wystąpienie do IPN-u o weryfikację informacji przekazanej organowi emerytalno-rentowemu. W sytuacji zmiany zaświadczenia przez IPN, nowy dokument zostaje przesłany do ZER MSWiA, a ten wydaje nową decyzję, uwzględniającą zmianę. Jeśli przedmiotowa zmiana nie doprowadzi do sytuacji w której dojdzie do przywrócenia dotychczas pobieranych świadczeń, nową decyzję ZER MSWiA należy również zaskarżyć. Należy w tym miejscu podkreślić, iż o ile ZER MSWiA jest związany informacją IPN-u to Sąd Okręgowy rozpatrujący sprawę ma możliwość wykorzystania wszelkich środków dowodowych do dokonania ustaleń, i w żadnym razie nie jest ograniczony treścią informacji IPN-u, mając możliwość dokonania odmiennych niż organ i IPN ustaleń faktycznych dotyczących przebiegu służby

odwołującego się, w szczególności, że Urzędnicy IPN mają trudności z rozróżnianiem zapisów w teczkach osobowych b. żołnierzy zwiadu WOP (emerytowanych funkcjonariuszy SG), odnoszących się do służby w lądowych strażnicach rozwiniętych i strażnicach lądowych zwanych kadrowymi, popełniając jak wynika z praktyki szereg błędów w tym zakresie, skutkujących wydaniem wadliwych a wręcz szkodliwych dla zainteresowanych decyzji. Bardzo istotną rolę, zatem na tej płaszczyźnie, odgrywają przed Sądem sami odwołujący się lub też ich pełnomocnicy przedstawiając rzetelnie specyfikę służby w ramach poszczególnych strażnic oraz niuanse związane z realizowanymi obowiązkami służbowymi. Pomocne mogą być także osobowe źródła dowodowe, tj. zeznania świadków na okoliczności charakteru pełnionej służby.

Na jakie dokumenty w aktach IPN-u warto zwrócić uwagę w kontekście przebiegu służby w WOP ...

- przebieg służby – jednostki, stanowiska ,
- zakresy obowiązków na zajmowanych stanowiskach,
- odbyte przeszkolenia, ze szczególnym zwróceniem uwagi na przeszkolenia specjalistyczne w zakresie pracy operacyjnej,
- decyzje (rozkazy personalne) przełożonych zawierające zgodę na wykonywanie czynności operacyjnych,
- zaszeregowanie w korpusie specjalności wojskowej (karta personalna),
- opinie służbowe

Analiza przedmiotowych dokumentów przez Odwołującego się jest niezbędna dla oceny prawidłowości, choćby wystawionej przez IPN informacji o przebiegu służby, zważywszy, że urzędnicy IPN mają trudności z rozróżnianiem zapisów w teczkach osobowych b. żołnierzy zwiadu WOP (emerytowanych funkcjonariuszy SG), odnoszących się do służby w lądowych strażnicach rozwiniętych i strażnicach lądowych zwanych kadrowymi. Podobnie mają trudności z oceną, czy dany żołnierz wykonywał czynności operacyjno-rozpoznawcze będąc na etacie zwiadowczym, czy też nie. A z opracowań historyków IPN¹, w oparciu o które urzędnicy IPN segregują b. żołnierzy WOP, zaliczając ich służbę (bądź nie) do służby na rzecz „państwa totalitarnego”, wynika jednoznacznie, że to praca operacyjna lub dochodzeniowo-śledcza jest tym elementem służby, który „obciąża” b. żołnierza WOP. Wg historyków IPN Łukasza Grabowskiego i Marcina Maruszaka „... za żołnierzy Zwiadu WOP uznać należy także oficerów (chorążych) i podoficerów (podchorążych) pełniących służbę w strażnicach, placówkach, przejściowych punktach kontrolnych i granicznych punktach kontrolnych (w tym kontrolerów), którzy wykonywali czynności operacyjne w zakresie Zwiadu pod nadzorem i kontrolą etatowych oficerów pionu Zwiadu WOP, po przeszkoleniu specjalistycznym oraz na mocy rozkazu uprawniającego do wykonywania tych czynności (pokreślenie J.J.)”². Czyli sam fakt przyporządkowania żołnierza do etatu zwiadowczego jeszcze nie przesądza, że wykonywał on pracę operacyjną i że można go w związku z tym uznać za osobę podlegającą pod ustawę represyjną. W teczkach osobowych powinny być zapisy o przeszkoleniu w zakresie pracy operacyjnej oraz rozkaz właściwego przełożonego zezwalający na taką pracę. Ważne w tym kontekście są również opinie służbowe przełożonych znajdujące się w teczkach osobowych żołnierzy. Zazwyczaj opinie precyzyjnie wskazywały, na jakim

¹ Łukasz Grabowski, Marcin Maruszak: „Zarys struktur oraz zadania Zwiadu Wojsk Ochrony Pogranicza i Kontroli Ruchu Granicznego w latach 1945–1991” oraz Jacek Wygoda: „Zwiad Wojsk Ochrony Pogranicza jako organ bezpieczeństwa państwa w rozumieniu ustawy lustracyjnej”.

² Tamże, s.328, przypis nr 106.

etacie dany żołnierz wykonywał zadania, czy był odpowiednio przeszkolony, jaki był charakter (rodzaj) tych zadań i z jakimi efektem były one realizowane. Opinie przełożonych, a w niektórych sytuacjach również ich zeznania w charakterze świadków, mogą przesądzić o pozytywnym dla poszkodowanego rozstrzygnięciu przed sądem. Warto tu wskazać na poniższy fragment wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach:

Sąd Apelacyjny w Katowicach sygn. akt III AUa 1820/13 z dnia 13 maja 2014 r., badając apelację od wyroku Sądu Okręgowego, stwierdził: *„Ubezpieczony przyznał, że w Granicznym Punkcie Kontrolnym w Z. grupy operacyjne realizowały działania operacyjne, lecz te nie były jego udziałem, gdyż nie był członkiem tych grup. Był pracownikiem Grupy Kontroli Ruchu Granicznego (co podtrzymał na rozprawie apelacyjnej). Sąd Okręgowy uznał, iż skarżący nie wykazał, iż nie prowadził pracy operacyjnej, wskazując iż, jego zeznania nie potwierdzają prezentowanej wersji. Apelujący, dowodząc braku podstaw do obniżenia wysokości świadczenia, przedstawił m.in. opinię o służbie z dnia 31 lipca 1998 r., z której wynika, iż realizował zadania kontrolera Grupy Kontroli Ruchu Granicznego (...) – k.26 a.s. Wprowadzie to na stronie wywodzącej z określonych faktów skutki prawne ciąży obowiązek ich wykazania ([art.232 k.p.c.](#)), lecz brak wskazania dowodów przez stronę występującą bez fachowego pełnomocnika, nie uniemożliwiało Sądowi przeprowadzenia dowodów dla zweryfikowania twierdzeń ubezpieczonego o braku jego uczestnictwa w czynnościach operacyjnych, tym bardziej, że [art.232 kpc zdanie drugie](#), taką możliwość aktywności Sądu przewiduje, stanowiąc, iż Sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę. Zatem sama podległość służbowa nie może być podstawą uznania, że ubezpieczony pełnił służbę w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu [ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów](#). Tylko stanowcze ustalenia faktyczne w kwestii faktycznie wykonywanych przez ubezpieczonego obowiązków służbowych w spornym okresie, pozwolą na prawidłowe zastosowanie prawa materialnego. Celem poczynienia ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy przeprowadzi dowód z akt osobowych ubezpieczonego, przechowywanych w Wojskowej Komendzie Uzupelnień w T., przesłucha w charakterze świadków autorów opinii służbowych z dnia 15 maja 1991 r. i z dnia 31 lipca 1998 r. oraz inne osoby zawnioskowane przez skarżącego w charakterze świadków, jak też inne niezbędne dowody, których konieczność przeprowadzenia wyniknie podczas postępowania dowodowego. Dopiero ustalenie, czy w spornym okresie od 29 września 1978 r. do 31 lipca 1990 r. ubezpieczony faktycznie pełnił służbę w organach bezpieczeństwa państwa, umożliwi prawidłowe zastosowanie prawa materialnego. (Oczywiście powyższy fragment wyroku Sądu Apelacyjnego odnosi się do sprawy obniżenia emerytury na podstawie tzw. pierwszej „ustawy deubekizacyjnej”, niemniej jednak na logikę wywodów tego sądu można się powołać w postępowaniach odwoławczych od decyzji ZER wydanych na podstawie obecnej ustawy represyjnej z 16 grudnia 2016 roku).*

Najwięcej kontrowersji występuje w ocenach służby w strażnicach i GPK w okresie obowiązywania Wytucznych Szefa Zarządu Zwiadu WOP dot. zakresu działania operacyjnego Wydziałów II Brygad, GPK i strażnic lądowych WOP, wprowadzonych Zarządzeniem Dowódcy WOP nr 058/zw z dnia 10.10.1978 r. Zarządzenie to podzieliło strażnice lądowe na „lądowe strażnice kadrowe” i „lądowe strażnice rozwinięte”. Strażnice kadrowe miały realizować zadania operacyjne w ochronie granicy w pełnym zakresie pod bezpośrednim kierownictwem dowódców strażnic (w większości byli to żołnierze już przeszkoleni), natomiast strażnice rozwinięte (wykorzystujące w dużym stopniu żołnierzy służby zasadniczej) – w ograniczonym zakresie na zasadzie „... oficjalnej współpracy z terenowymi organami władzy i

ludnością pogranicza..." (str. 19 pkt 15 wytycznych) pod nadzorem Wydziału II Brygady (Sekcji II batalionu). Pracę operacyjną wyznaczona kadra strażnicy rozwiniętej mogła podjąć po przeszkoleniu operacyjnym pod nadzorem Wydz. II (Sekcji II) poczynając „od najprostszych środków, metod i form pracy operacyjnej do bardziej złożonych”. Otóż o wykonywaniu pracy operacyjnej na etacie strażnicy rozwiniętej można mówić wtedy – w świetle tych wytycznych – gdy żołnierz został przeszkolony, natomiast oficjalna współpraca z terenowymi organami władzy i ludnością pogranicza **nie może (nie powinna) być traktowana jako typowa praca operacyjna, o której mowa w opracowaniach historyków IPN.** W aktach osobowych żołnierza ze strażnicy rozwiniętej powinien być rozkaz przełożonego upoważniający tego żołnierza do wykonywania pracy operacyjnej. Ten argument należy podnosić w odwołaniach do sądu, a także w pismach do IPN wnioskujących o sprostowanie treści informacji IPN z przebiegu służby. Ten sam argument mogą podnosić b. podoficerowie rozpoznawczy ze strażnic kadrowych, jeżeli nie prowadzili pracy operacyjnej, a w dokumentach osobowych nie mają adnotacji o przeszkoleniu i dopuszczeniu do pracy operacyjnej. W razie potrzeb mogą powoływać świadków na potwierdzenie swoich wyjaśnień. Nieco gorszą sytuację mają byli kontrolerzy GPK, którzy nie prowadzili pracy operacyjnej, mimo iż w etatach dla kontrolerów w tym czasie były zapisy o obowiązku takiej pracy, chociażby w ograniczonym zakresie. Pozostaje im powoływać się na zapisy w opiniach i w ewentualnie w innych dokumentach osobowych, które nie potwierdzały wykonywania pracy operacyjnej oraz korzystać z zeznań świadków.

Zarządzenie nr 058/zw obowiązywało do 15 grudnia 1984r., gdyż w dniu tym zostało uchylone przez Zarządzenie Dowódcy WOP nr 071/84 w sprawie zakresu działania operacyjnego organów Zwiadu, Brygad WOP, GPK i lądowych strażnic kadrowych oraz uprawnień przełożonych operacyjnych. Zarządzenie to bardziej precyzyjnie określało, kto prowadzi pracę operacyjną i na jakim stanowisku. Nie dotyczyło ono strażnic rozwiniętych, ale niektóre Oddziały IPN nawet ten okres służby na strażnicy rozwiniętej (czyli po 15 grudnia 1984 r.) traktowały jako służbę na rzecz „totalitarnego państwa”. Znanych jest kilkanaście przypadków, gdzie na skutek aktywnych działań poszkodowanych (b. żołnierzy WOP), wskazujących na ewidentne błędy urzędników IPN, organ ten sprostował wcześniejsze informacje z przebiegu służby. Weryfikacja przez IPN tych informacji skutkowałą wydawaniem przez ZER nowych decyzji emerytalnych, korzystniejszych niż decyzje wcześniejsze.

Wg pkt. 8 obowiązujących wówczas wytycznych pracę operacyjną w pełnym zakresie prowadzi kadra zwiadu zajmująca następujące stanowiska służbowe:

1. w wydziale zwiadu brygady WOP:

- a. szef Wydziału zwiadu,
- b. zastępca szefa Wydziału Zwiadu ds. operacyjnych- i podlegli mu oficerowie,
- c. zastępca szefa Wydziału Zwiadu ds. KRG – i podlegli mu oficerowie, jeżeli decyzją szefa wydziału nadzorują lub bezpośrednio wykonują prace operacyjną określoną w zarządzeniu nr 006/10 MSW z dnia 1 lutego 1970 r.,
- d. kierownik sekcji rozpracowani – i podlegli mu oficerowie,

2. w sekcji zwiadu batalionu granicznego WOP:

- a. kierownik Sekcji Zwiadu,
- b. starszy oficer operacyjny Sekcji Zwiadu,

3. w grupie operacyjnej wydziału (sekcji) Zwiadu WOP:

- a. kierownik GO,
- b. oficer operacyjny GO,

4. w granicznej placówce kontrolnej WOP:

- a. dowódca GPK,
- b. zastępca dowódcy GPK,
- c. oficer operacyjny GPK,

5. w lądowej strażnicy kadrowej WOP:

- a. dowódca strażnicy i jego zastępca,
- b. oficer operacyjny i pomocnik dowódcy strażnicy.

Wg pkt.9 tych wytycznych:

„Podstawowe czynności operacyjne w ograniczonym zakresie mogą wykonywać – decyzją szefa wydziału zwiadu brygady WOP i po przeszkoleniu specjalistycznym – podoficerowie lądowej strażnicy kadrowej (z wyłączeniem podoficerów funkcyjnych) oraz kontrolerzy GPK”.

Wg pkt. 10 w/w wytycznych:

„W GPK WOP nieposiadających etatowo grup operacyjnych, pracę operacyjną prowadzi dowódca GPK oraz wyznaczeni przez dowódcę brygady na wniosek szefa wydziału zwiadu – oficerowie/ chorążowie. Zakres tej pracy określa Szef Wydziału Zwiadu Brygady WOP”.

Z powyższych wytycznych wynika, że w teczkach osobowych poszkodowanych powinny być zapisy potwierdzające wykonywanie pracy operacyjnej, zarówno w pełnym jak i ograniczonym zakresie. Brak takich zapisów daje podstawę do ubiegania się w IPN o sprostowanie informacji składanej do ZER, a także o wskazywanie takich faktów w postępowaniach odwoławczych przed sądem. Analizując akta osobowe żołnierzy WOP, warto też mieć na uwadze, że przydatny w procesie identyfikacji żołnierzy Zwiadu WOP jest wykaz specjalności wojskowych żołnierzy Sił Zbrojnych PRL wprowadzony zarządzeniem Ministra Obrony Narodowej nr 23/MON z dnia 4 lutego 1974 r. Z wykazu specjalności (numer specjalności i nazwa specjalności) w poszczególnych korpusach, również wynika pośrednio zakres realizowanych zadań mając na względzie różne pionu: ogólny, kontrwywiadowczy, kontrolny, dochodzeniowo-śledczy, kryminalistyczny, ewidencji operacyjnej. Warto przy tym podkreślić, że w etatach poszczególnych brygad i batalionów WOP, wprowadzonych pod koniec 1984 r. zarządzeniem MSW, przykładowy zapis dot. strażnicy kadrowej był następujący:

Strażnica WOP – lądowa kat I w xxxxxx

Na cz. „P” KADROWA,

natomiast strażnice tzw. rozwinięte miały taki wpis:
STRAŻNICA WOP - LĄDOWA /kat. II w XXXXX”.

Automatycznie inne były numery specjalności. Na strażnicach rozwiniętych były to: 40-2-02 (dowódca i zastępca), a na kadrowych: 40-5-10 (dowódca i zastępca).

WNIOSKI

Od 15.12.1984 roku:

- kontrolerzy GPK generalnie nie podlegają pod ustawę represyjną. Chyba, że dotyczy ich pkt.10 wytycznych (**przewadzili pracę operacyjną, co jednak musi wynikać z dokumentów**),
- ze strażnic lądowych tylko strażnice kadrowe oraz wymienione w wytycznych stanowiska w tych strażnicach podlegają pod ustawę represyjną,
- w indywidualnych sprawach, jeśli ktoś był na stanowisku, które podlega pod ustawę, ale nie wykonywał czynności operacyjnych, może powoływać się na wymieniony wyżej wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach sygn. akt III AUa 1820/13 z dnia 13 maja r. oraz **we własnym interesie poszukiwać dowodów, w tym świadków.**

W pismach do IPN, a także w odwołaniach do sądu (i później podczas postępowań sądowych) należy podnosić kwestie:

- ewentualnej niezgodności informacji IPN z przebiegu służby z zapisami w teczkach osobowych,
- powoływać się na zapisy dot. etatów zwiadowczych i innych w WOP i oznaczeń specjalności, pod kątem wyłączenia ich z zakresu stanowisk realizujących pracę operacyjną
- zakresy obowiązków oraz brak specjalistycznego przeszkolenia w zakresie pracy operacyjnej, jeśli odwołujący nie uczestniczyli w takich szkoleniach,
- uzupełnić materiał dowodowy np. o zeznania świadków na okoliczność przebiegu służby w WOP, realizowanych zadań i obowiązków.

Pozostaję z nadzieją, że powyższy materiał, w dużej mierze oparty również na opracowaniu pp. Andrzeja Budzyńskiego i Jerzego Jankowskiego, pomoże Państwu podjąć skuteczne działania w ramach postępowań toczących się przed Sądami Okręgowymi.

Aleksandra Karnicka
Radca Prawny